مجله علمی پژوهش درعلوم انسانی ومطالعات اجتماعی، شماره ۱۰، جلد اول، زمستان ۱۳۹۶، ص ۱۴-۱
http://www.jhss.ir

مجله علمی پژوهش در علوم انسانی ومطالعات اجتماعی (سال سوم)
شماره ۱۰ / جلد اول/ زمستان ۱۳۹۶ / ص ۱۴-۱

بررسی عوامل تاثیر گذار بر ریسک نقدینگی بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

بنت الهدی حفاری[۱] . مهرزاد مینویی [۲]

[۱] کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی- گرایش مالی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، تهران، ایران.

[۲] استادیار ، دانشکده مدیریت ،دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی،گروه مدیریت صنعتی .

نام نویسنده مسئول

بنت الهدی حفاری

چکیده

هدف: هدف از انجام این تحقیق ارزیابی عوامل تاثیر گذار بر ریسک نقدینگی بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بوده است. روش: این تحقیق به روش توصیفی-همبستگی انجام شده و از نوع تحقیقات کاربردی است. جامعه آماری تحقیق را کلیه بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۴ تشکیل می دهند که تعداد ۱۰ بانک در تمام طول دوره تحقیق در بازار بورس فعال بوده و مورد مطالعه قرار گرفته اند. یافته ها: داده های تحقیق از صورت های مالی بانک ها استخراج گردیده و با استفاده از مدل های رگرسیونی به روش داده های ترکیبی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج: نتایج تحقیق نشان داد که هریک از شاخص های سپرده پذیری (شامل: سپرده های دیداری، سپرده های بلندمدت و سایر سپرده ها)، سرمایه گذاری های بلندمدت، کیفیت دارایی، شکاف زمانی دارایی ها و بدهی ها و ارزش بازار سهام تاثیر معناداری بر روی ریسک نقدینگی بانک ها داشته اند در حالی که تاثیر هزینه تامین مالی بر روی ریسک نقدینگی بانک ها معنادار نبود.

واژگان کلیدی: ریسک نقدینگی، سپرده بانکی، سرمایه گذاری، شکاف زمانی دارایی- بدهی

مقدمه

در سال‌های اخیر، همزمان با تخصیص حجم عظیم منابع مالی از طریق بانک‌های مختلف دنیا، شاهد بحران‌ها، زیان‌ها و حتی ورشکستگی‌های متعدد بانک‌ها بوده‌ایم. بانک‌های موفق به دلایل مختلفی از قبیل خطر یا هزینه‌های ناشی از نوسان‌های نرخ بهره، تورم، ارز و یا بازپرداخت نشدن تسهیلات پرداختی، با بحران‌های متعددی روبرو شده‌اند. بحران‌های اجتماعی و پنهان، مسئولین نهادهای نظارتی و اجرایی سیستم‌های مالی را بر آن داشته است تا مدیریت ریسک نهادهای مالی و به خصوص بانک‌ها را با جدیت بیش‌تر و کارشناسانه‌تری مورد توجه قرار دهند(شایان آرانی، ۱۳۸۰).

مدیریت از ویژگیهای بارز در دنیای رقابتی امروز آن تغییرات ژرف و سریع در عرصه های علمی فنی و چالشهای پی در پی نظام های اقتصادی اجتماعی در صحنه رقابت بین المللی می باشد. بنگاه هایی در عرصه رقابت از موقعیت مناسبی برخوردار خواهند بود که با استفاده بهینه از امکانات موجود و بهره برداری مناسب از منابع جدید جهت تولید کالا و ارائه خدمات مطلوب و با کیفیت مناسب، یک بنگاه مشتری محور، ناب و انعطاف پذیر باشند. مزیت رقابتی ازجمله مؤلفه هایی است که ماندگاری سازمان را تضمین میکند. کسب مزیت رقابتی تصادفی و یک شبه بدست نمی آید، بلکه لازمه آن تدبیر و برنامه ریزی بلندمدت روی ابعاد مختلف فعالیتهای سازمان است(ممتاز، ۱۳۸۶). از سوی دیگر پس انداز و تشکیل سرمایه واژه های کلیدی در فرآیند توسعه اقتصادی هر کشور است.فرآیند تشکیل سرمایه در هر کشور مشارکت عامه مردم در امر سرمایه گذاری را می طلبد و تجهیز پس انداز را در جریان زندگی اجتماعی باید در مشارکت اقتصادی عامه سرمایه گذاران جستجو کرد(خادم، ۱۳۸۷۹). مشارکت مردم در اقتصاد برای مشارکت سرمایه باید از طریق پس انداز کردن به شیوه های معاصر و بروز در دارایی های مالی یعنی به شکل انواع سپرده های بانکی، سهام، اوراق قرضه، بیمه نامه، طرح های بازنشستگی، مشارکت در طرح های سرمایه گذاری و مشابه اینها صورت گیرد.منابع سپرده های جاری در بانکها از ارزشمندترین و در عین حال ارزانترین نوع منابع می باشند(همان منبع).با توجه به اهمیت نقش سپرده ها و پس اندازه در اقتصاد کشور و نیز نقش مهمی که بانک ها در جذب سرمایه ها و سیاست های پولی در هر اقتصادی دارند. سودآوری و نقدینگی اصلی ترین و یکی از مهمترین عوامل و علل وجودی بانک به شمار می آید و خط مشی هایی که مدیریت عالی بانک را در مورد تصمیم گیری‌های مهم یاری می دهد، تصمیم گیری هایی است که سلامتی، رفاه و پیشرفت بانک را در حال حاضر و رشد و توسعه بانک را در آینده، برای آن رقم می زند (خندانی،۱۳۹۰).

امروزه، مدیریت نقدینگی یکی از بزرگ‌ترین چالش‌هایی است که سیستم بانکداری با آن روبروست. دلیل اصلی این چالش این است که بیشتر منابع بانک‌ها از محل سپرده‌های کوتاه مدت تامین مالی می‌شود. علاوه بر این تسهیلات اعطایی بانک‌ها صرف سرمایه‌گذاری در دارایی‌هایی می‌شود که درجه نقدشوندگی به نسبت پایینی دارند(رستمیان و حاجی بابایی، ۱۳۸۸). ا از همین رو برای شناخت هر چه بیشتر عوامل مؤثر بر نقدینگی بانک و با توجه به اهمیت ذکر شده،موضوع بررسی عوامل تاثیر گذار بر ریسک نقدینگی بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ضرورت می یابد و انگیزه انتخاب موضوع در محیط بانکی بدلیل اهمیت خدمات بانکی در دنیای امروز می باشد.

تا کنون در مطالعات نظری صورت گرفته، طبقه‌بندی‌های مختلفی از ریسک ارائه شده است. بر اساس نظر سینکی[1] (۱۹۹۲)، ریسک بانک و مدیریت آن بر سه ریسک اعتباری، نرخ بهره و نقدینگی متمرکز است(مدرس و ذکاوت، ۱۳۸۲).

گرونینگ[2] و همکاران (۱۹۹۹) در تحقیقی که در بانک جهانی صورت گرفت، طبقه‌بندی دیگری از ریسک ارائه نمودند. این طبقه‌بندی با وجود اینکه به طور خاص در مورد ارزیابی ریسک در بانک‌ها مطرح شده است، از لحاظ موضوعی و محتوایی قابلیت کاربرد برای سایر موسسات و سازمان‌های تجاری را نیز دارد.

گرونینگ در این مدل، به ریسک وقایع[3] اشاره دارد که به نوعی معنای تغییرات مثبت و منفی در منافع آینده را مد نظر قرار داده و به چهار طبقه ریسک مالی، ریسک عملیاتی، ریسک تجاری، و ریسک وقایع اشاره می‌کند.

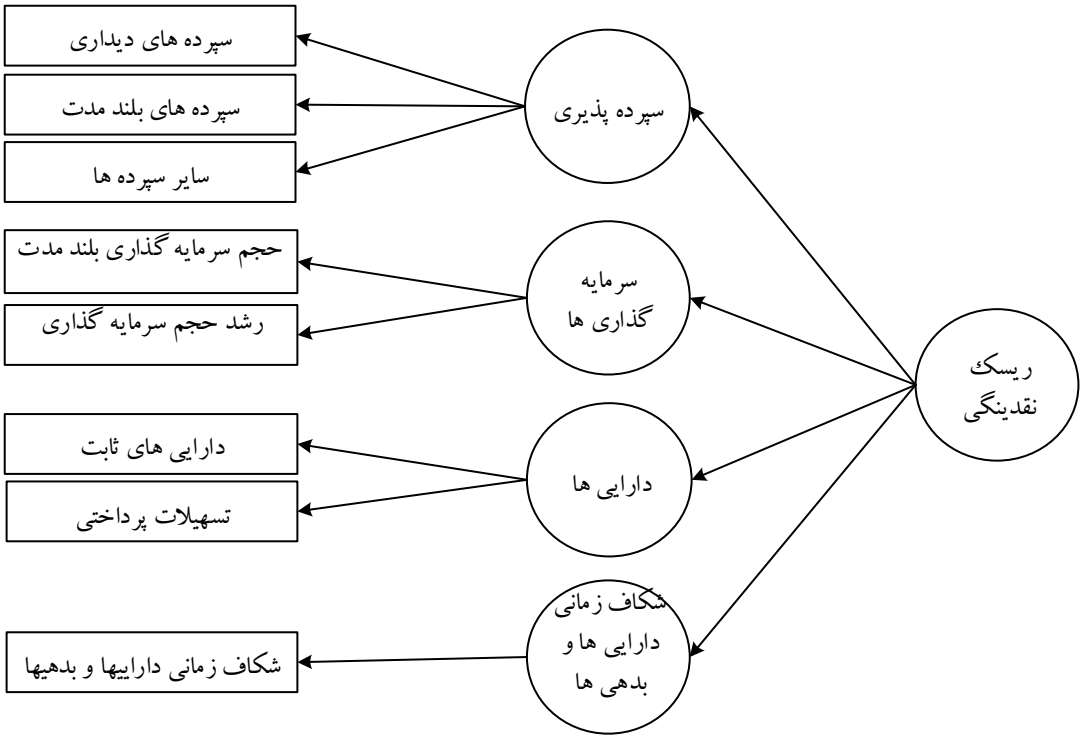
ریسک‌های مالی، ریسک‌هایی هستند که به شدت به یکدیگر وابسته بوده و در مجموع ریسک کلی بانک را افزایش می‌دهند(اسدی پور، ۱۳۸۴) و به دو دسته ریسک خاص و بازار تقسیم می‌شوند. ریسک خاص شامل ریسک‌های نقدینگی، اعتباری و ریسک ساختار سرمایه و ریسک بازار شامل ریسک‌های نوسان نرخ بهره، ارزی و قیمت است (جول[4]، ۱۹۹۹).

---

[1] - Sinkey
[2] - Greuning
[3] - Exposure Risk
[4] - Joel

تعاریف مختلف زیر از ریسک نقدینگی قابل بیان هستند: ریسک نقدینگی به وجوه غیرمتمرکز[1] یک بانک نیز مربوط است که عبارتست از حساب‌های جاری، حساب‌های پس‌انداز و سپرده‌های مدت‌دار کوچک. این حساب‌ها در برابر تفاوت میان نرخ بهره بانکی و نرخ بهره بازار، غیرحساس هستند(بهرامی و عقیلی کرمانی، ۱۳۸۱). ریسک نقدینگی دارایی‌ها به عدم توانایی بانک در فروش دارایی‌های خود جهت برآوردن نیازهای نقدی غیرمنتظره اشاره دارد. ریسک نقدینگی منابع نیز به عدم جذب منابع توسط بانک به طریق عادی (مانند جذب سپرده‌ها و یا استفاده از تسهیلات و خطوط اعتباری بانک‌ها) باز می‌گردد(اسدی پور، ۱۳۸۴). نقدینگی، در دسترس بودن وجه نقد یا معادل‌های وجه نقد است. پس می‌توان گفت ریسک نقدینگی عبارت است از ریسک عدم آمادگی بانک برای تامین تسهیلات اعطایی یا پرداخت به موقع دیون بانک(بنکز[2]، ۲۰۰۵).

برای مدیریت صحیح نقدینگی لازم است ابزار مناسب و عوامل موثر این کار به درستی مورد شناسایی قرار گیرد. یکی از مهم‌ترین عوامل تاثیرگذار بر نقدینگی بانک‌ها، موقعیت دارایی و بدهی‌های بانک‌ها است. از سوی دیگر، مدیریت دارایی-بدهی یکی از عوامل کلیدی در توضیح پایداری مالی بخش بانکی و اقتصاد است. ریسک نقدینگی، یکی از متداول‌ترین ریسک‌هایی است که بانک‌ها با آن روبرو هستند و مدیریت صحیح نقدینگی به منظور جلوگیری از هدر رفتن فرصت‌های سرمایه‌گذاری، استفاده از مقادیر نقدینگی مازاد برای سرمایه‌گذاری و اعطای تسهیلات جدید به منظور کسب بازدهی بیشتر، آمادگی برای رویارویی با شرایط بحرانی و کسری منابع نقد، ضروری است. (جایسوال[3]، ۲۰۱۰). لذا با توجه به مسئله اصلی تحقیق حاضر این است که: عوامل تاثیر گذار بر ریسک نقدینگی بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران کدامند؟

مدل مفهومی

بر اساس آنچه در مدل مفهومی پژوهش ذکر گردید پژوهش حاضر باهدف بررسی این فرضیه های انجام گرفته است

فرضیه اول: بین سپرده پذیری بانک و ریسک نقدینگی رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه دوم: بین سرمایه گذاری‌های بانک و ریسک نقدینگی رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه سوم: بین کیفیت داراییهای بانک و ریسک نقدینگی رابطه معناداری وجود دارد.

---

[1] - Non-core Funding
[2] - Banks
[3] - Jaiswal

فرضیه چهارم : بین شکاف زمانی داراییها و بدهیها و ریسک نقدینگی رابطه معناداری وجود دارد.
فرضیه پنجم: بین هزینه تامین مالی و ریسک نقدینگی رابطه معناداری وجود دارد.
فرضیه ششم: بین ارزش بازار سهام و ریسک نقدینگی بانک ها رابطه معناداری وجود دارد

المزاری(۲۰۱۴)، در پژوهشی به مقایسه نقدینگی بانکهای عربستان سعودی و بانکهای اردنی بوسیله عوامل داخلی است. نتایج نشان داد یک رابطه مثبت میان بازدهی داراییهای بانکهای سعودی و نسبت مالکانه، ریسک نقدینگی و نسبت سرمایه گذاری به داراییها و یک رابطه منفی با نسبت تسهیلات به داراییها، نسبت تسهیلات به سپرده ها، نسبت هزینه های عملیاتی به درآمدهای عملیاتی و اندازه وجود دارد.در مقابل در بانکهای اردنی بین بازدهی داراییها و ریسک نقدینگی، نسبت تسهیلات به داراییها و نسبت مالکانه و تسهیلات به سپرده هارابطه مثبت وجود دارد. و بین بازدهی دارایی ها و نسبت هزینه های عملیاتی به درآمدهای عملیاتی، نسبت سرمایه گذاری به دراییها و اندازه رابطه منفی وجود دارد.

المومانی[1] (۲۰۱۳) به بررسی تاثیر عوامل مدیریتی بر نقدینگی بانکهای تجاری پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار عمان پرداخته و یافتند عوامل مدیریتی تاثیر گذار بر نقدینگی در این تحقیق شامل:کارایی هزینه ها،نقدینگی،ترکیب تجاری،ریسک اعتباری، نسبت مالکانه و اندازه بود.نتیجه تحلیل وی نشان داد عامل اصلی اثر گذار بر نقدینگی بانکهای تجاری اردن،کارآیی هزینه های عملیاتی است و سایر متغیرهای قابل کنترل مدیریت فاقد تاثیر و رابطه با نقدینگی این بانکها هستند.

ارینا و لیس[2](۲۰۱۳) در پژوهشی به تعیین و تاثیر عوامل داخلی و خارجی عملکرد بانکها بر شاخصهای سودآوری بانکهای تجاری لاتویا در یک دوره ۶ ساله از سال ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۱ می دانند. سودآوری بانکهای مورد بررسی را با دو شاخص ROA و ROE نشان دادند. نتایج تحقیق نشان داد که هر دو عوامل داخلی و خارجی بر سودآوری تاثیر داشته ولی تاثیر آنها به یک اندازه نیست.

داسیلوا و دیوینو (۲۰۱۳) مطالعه ای با عنوان "نقش قوانین بانکی در یک اقتصاد تحت ریسک اعتباری و شوک نقدینگی" در برزیل انجام دادند. نتایج این مطالعه نشان داد که ریسک اعتباری دوره‌ای است و ریسک پیش‌فرض به ویژگی‌های ساختاری بستگی دارد. بر این اساس سیاست‌گذاران بانکی میتوانند با تنظیم سیاست‌هایی برای ارتقاء ثبات مالی و کارایی، نوسانات در خروجی را کاهش دهند.

راچ و همکاران (۲۰۱۳) تحقیقی با عنوان "ارتباط بین ریسک نقدینگی و ریسک اعتباری بانک ها" انجام دادند که بین ریسک اعتباری و ریسک نقدینگی بانک ها ارتباط مستقیم معناداری وجود دارد.

پائولا و همکاران (۲۰۱۲) مطالعه ای با عنوان "ارزیابی ریسک اعتباری و تاثیر پیمان جدید سرمایه‌ای بازل در شرکت‌های کوچک و متوسط، تجزیه و تحلیل تجربی" یافته ها نشان می‌دهد که یک بانک اصلی برای وارد شدن به اجرای سیاست‌هایی برای کاهش ریسک از طرق افزایش حاشیه که سابقاً بسیار بالا بوده است، بسیار با انگیزه است.

آنی و همکاران(۲۰۱۲)، به تبیین عوامل تعیین کننده سودآوری بانکهای تجاری نیجریه پرداخته اند. نتایج تحقیق ایشان نشان داد: متغیر اندازه نمی تواند باعث افزایش سودآوری بانکهای تجاری شود. نسبت مالکانه و نسبت وامها به داراییها از عوامل تاثیر گذار قوی بر سودآوری بانکهای تجاری نیجریه می باشد.

اولونی و شیپو(۲۰۱۱)، در پژوهشی به بررسی عوامل موثر بر سودآوری بانکهای تجاری پرداهتند و یافتند که عوامل ویژگیهای بانک یک تاثیر پایدار و بسیار مهم بر سودآوری بانکهای تجاری دارد ولی عوامل ساختار بازار تاثیر چشمگیری بر سودآوری ندارد.

الخوری[3](۲۰۱۱)، ریسک و عملکرد بخش بانکداری GCC را بررسی نمود. نتایج نشان داد که ریسک اعتباری،ریسک نقدینگی و ریسک سرمایه از ریسکهای مهم است.ولی تنها ریسکی که بر عملکرد بانک علی الخصوص ROE تاثیر داشت ریسک نقدینگی بود.نتایج حاصله گویای اهمیت شاخصهای اندازه و مالکیت در تعیین عملکرد بانکهای تجاری است.

راملال (۲۰۰۹)، سودآوری بانکهای تجاری تایوان را در یک دوره زمانی ۶ ساله بررسی نمود و به این نتیجه رسید که عامل اصلی نقدینگی بانک‌های تایوان مربوط به ریسک اعتباری بوده که آثار منفی بسیار قوی بر نقدینگی بانکهای تایوان داشت که بوسیله وام های معوق و مشکوک الوصول احاطه شده است.این عامل حتی در آثار مثبت اثر سرمایه بر نقدینگی بانکهای تایوان هم خودرا نشان می دهد.

آثاناسگلو و همکاران[4] (۲۰۰۸)، در مقاله خود یک چارچوب تجربی جهت آزمون میزان نقدینگی بانکهای یونان بین سالهای ۱۹۸۵ تا ۲۰۰۱ بکار بردند و نتیجه کلی که این محققین به آن رسیدند حاکی از این بود که نقدینگی بانک در کل تحت تاثیر ویژگیهای بانک(عوامل

[1] Mohammad Abdelkarim ALMUMANI
[2] Jana Erina and Natalja Lace
[3] Ritab Al-Khouri
[4] Panayiotis P. Athanasoglou, Sphocles N. Brissimis and Matthaios D.Delis

داخلی و سطح مدیریتی بانک)است و ساختار صنعت بانکداری یونان به نظر نمی رسد که تاثیر مهمی بر نقدینگی داشته باشدو متغیرهای کنترلی(اقتصاد کلان) نیز از تصمیمات مدیران عالی بانک نشات نمی گیرد.

آقابابائی(۱۳۹۰)، در پایان نامه خود عوامل موثر بر نقدینگی بررسی کرده است. نتایج نشان داد که متغیرسرمایه یک رابطه مثبت و معنادار با بازدهی داریی ها و یک رابطه منفی و معنادار با بازدهی حقوق صاحبان سهام دارد.متغیر ریسک اعتباری و تمرکز فاقد هرگونه رابطه آماری با نقدینگی بانکهای تجاری- خصوصی می باشد.متغیر مدیریت هزینه های عملیاتی دارای یک رابطه معنادار و منفی با بازدهی داراییها و فاقد هر گونه رابطه آماری با بازدهی حقوق صاحبان سهام می باشد.متغیر رشد بهره وری دارای یک رابطه مثبت و معنادار با نقدینگی بانکهای مورد بررسی می باشد.متغیر مالکیت نیز دارای رابطه معنادار و مهم اما منفی با نقدینگی بانکهای مورد بررسی می باشد.

نوری بروجردی و همکاران (۱۳۸۹)، به بررسی تاثیر تمرکز و سایر عوامل در صنعت بانکداری بر نقدینگی بانکهای دولتی پرداختند. نتایج حاصل از تحقیق نشان داد که بین تمرکز و نقدینگی رابطه معنادار ولی عکس وجود دارد.متغیرهای کارایی،سرمایه،سطح درآمد ملی و نرخ بهره رابطه مستقیمی با نقدینگی بانکهای دولتی داشتند و همچنین هیچ رابطه معناداری بین سطح بازار سرمایه و نقدینگی یافت نشد.

نبی و همکاران (۱۳۸۷) سودآوری بانکهای اسلامی و متعارف را در ایران و مالزی مقایسه نمودند.. نتایجی که گرفته شد حاکی از برتری مطلق شاخصهای نقدینگی در بانکداری متعارف مالزی در خصوص متغیرهای «نسبت تسهیلات به داراییها» و «نسبت هزینه های غیر بهره ای به کل دارائیها»نسبت به سایر رقبای بانکی خود بود. از نکات قابل توجه در نتایج این تحقیق عدم وجود رابطه ای معنادار بین ارزش سپرده های بانکی به دارائیها و شاخصهای نقدینگی در بانکهای اسلامی مالزی است.این امر بدیهی به نظر می رسد چراکه اصولا در بانکداری اسلامی سودی به سپرده های قرض الحسنه پرداخت نمی شود و این سپرده ها جزء عمده ترین منابع بانکهای اسلامی است و تاثیری بر سود آوری از این محل متوجه بانکهای اسلامی نمی باشد.

صبوری(۱۳۸۲)،در پایان نامه کارشناسی ارشد عوامل موثر بر نقدینگی بانک ملت را در قلمرو زمانی ۱۳۵۹-۱۳۷۹مورد بررسی و تحلیل قرار داده است. بعد از آزمون فرضیه ها نتایج حاصل از این تحقیق بدین قرار بود. ۱- تسهیلات تکلیفی و تسهیلات اعطایی به بانکها و بخش دولتی باعث کاهش نقدینگی می شود و اعتبارات بلند مدت نیز رابطه عکس با نقدینگی بانکها دارد. ۲- افزایش مطالبات معوق تسهیلات کوتاه مدت باعث کاهش سوددهی بانک می شود و اثر برگشت سریع سرمایه را خنثی می کند. ۳- افزایش منابع با توجه به سود پرداختی به سپرده ها از یک سو و سود دریافتی از تسهیلات با نرخهای تعیین شده و محدودیتهای اعلام شده از سوی بانک مرکزی سود دهی را کاهش می دهد. ۴- افزایش نسبت تسهیلات اعطایی به منابع باعث افزایش نقدینگی می شود. ۵- .افزایش سرمایه گذاری ها و مشارکت ها از آن جهت که نرخ سود مشخص و از پیش تعیین شده ای نداشته و مطالبات معوق آن صفر است از نرخ بازدهی بالایی برخورداراست.

روش پژوهش

روش پژوهش از نظر ماهیت و محتوائی از نوع همبستگی و از نظر هدف کاربردی می باشد. تجزیه و تحلیل رگرسیون چند متغیره به منظور تعیین میزان اثرگذاری متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته استفاده خواهد شد و مراحل اجرای تحقیق به شرح ذیل خواهد بود:

۱. ابتدا شرکت های نمونه با توجه به شرایط مشخص شده برای نمونه انتخاب گردیده و سپس داده های مورد نیاز برای اجرای مدل های مورد نظر برای آزمون فرضیه های تحقیق با مراجعه به منابع اطلاعاتی مربوطه جمع آوری گردد.
۲. سپس معیارهای مورد نیاز برای آزمون فرضیه های تحقیق با استفاده از داده های گردآوری شده بر اساس روش ها و فرمول های معرفی شده برای هر یک از آنها، محاسبه می شوند.
۳. در مرحله بعدی پارامترهای مدل با استفاده از تجزیه و تحلیل رگرسیون چندگانه برآورد می شوند.
۴. پس از برازش مدل رگرسیونی مورد آزمون، نتایج به دست آمده با نتایج مورد انتظار مقایسه شده و بر اساس آن وضعیت رد یا تایید فرضیه های تحقیق حسب مورد مشخص می‌گردد.
۵. در پایان علت رد یا تایید فرضیه ها مورد واکاوی قرار گرفته و پس از نتیجه گیری پیشنهادات مقتضی برای استفاده کنندگان از این تحقیق و همچنین برای تحقیقات آتی ارائه خواهد گردید.

جامعه آماری، نمونه و روش نمونه گیری

قلمرو زمانی این تحقیق از ابتدای سال ۱۳۸۹ تا پایان سال ۱۳۹۴ می باشد، لذا جامعه ی آماری شامل تمامی بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تا پایان سال ۸۹ به شرح جدول زیر می باشد. از بین ۳۰ بانک موجود در کشور ، تعداد ۱۰ بانک فوق الذکر به عنوان نمونه آماری محسوب می شوند. روش نمونه گیری حذفی سیستماتیک می باشد.

جدول (۳-۱): لیست نمونه آماری

تاریخ ورود به بورس	نماد	نام بانک
۱۳۸۱/۱۱/۰۷	وکار	بانک کار آفرین
۱۳۸۲/۰۹/۱۱	ونوین	بانک اقتصاد نوین
۱۳۸۳/۰۸/۰۴	وپارس	بانک پارسیان
۱۳۸۶/۰۵/۰۳	وسینا	بانک سینا
۱۳۸۶/۰۹/۱۴	وبملت	بانک ملت
۱۳۸۷/۰۴/۱۱	وپاسار	بانک پاسارگاد
۱۳۸۸/۰۱/۲۳	وتجارت	بانک تجارت
۱۳۸۸/۰۳/۰۲	وبصادر	بانک صادرات ایران
۱۳۸۹/۰۸/۰۳	وپست	پست بانک ایران
۱۳۸۹/۱۱/۱۷	وزمین	بانک ایران زمین

ابزار پژوهش

داده‌های مورد نیاز این پژوهش از طریق بانک‌های اطلاعاتی رایانه‌ای و مراجعه به کتابخانه سازمان بورس و اوراق بهادار و استفاده از نرم افزار ره‌آورد نوین و مراجعه به وب سایت www.rdis.ir سایت متعلق به سازمان بورس و اوراق بهادار (مدیریت پژوهش، توسعه و مطالعات اسلامی)، جمع‌آوری خواهد گردید. همچنین صورت های مالی شرکت ها شامل ترازنامه، صورت جریان وجوه نقد و یاداشت های همراه صورت های مالی در پایان هر سال مالی (۲۹ اسفند ماه) به عنوان ابزار تحقیق مورد استفاده قرار گرفته است.

یافته‌های پژوهش

در تحقیق حاضر برای بررسی بین متغیرهای فرضیه‌ها، اطلاعات مربوط به شرکت‌های نمونه، ابتداء محاسبات اولیه در صفحه گسترده نرم افزار (Excel) انجام گرفته و داده‌ها برای تجزیه و تحلیل آماده خواهد گردید، سپس به منظور انجام تجزیه و تحلیل‌های نهایی از نرم افزار SPSS۱۹ و۶ EViews استفاده خواهد شد.

به منظور آزمون فرضیه های تحقیق از تخمین مدل رگرسیونی زیر بهره گرفته شده است. در این بخش، ابتدا الگوی لازم برای تخمین مدل تعیین گردیده و سپس مدل تحقیق برآورد و نتایج حاصل از آن تفسیر می‌شود. در نتیجه برازش مدل، نتایج فرضیه تحقیق ارائه می گردد.

جدول (۴-۵): نتایج برازش فرضیه ها

فرضیه ها	متغیر مستقل		ضریب	آماره t	سطح معناداری	VIF	نتیجه
	سپرده های دیداری	VD	۱,۵۱	۲,۲۷	۰,۰۵	۱,۲۳	
۱- سپرده پذیری بانک ← ریسک نقدینگی	سپرده های بلندمدت	LTD	۰,۳۴	۲,۸۵	۰,۰۲	۱,۰۶	تایید
	سایر سپرده ها	OD	۰,۳۶	۱,۹۹	۰,۰۵	۱,۱۳	
۲- سرمایه‌گذاری‌های بانک ← ریسک نقدینگی	سرمایه‌گذاری بلندمدت	IV	۰,۷۹	۲,۶۹	۰,۰۴	۱,۱۸	تایید
۳- کیفیت داراییهای بانک ← ریسک نقدینگی	رشد سرمایه گذاری	GIV	۰,۴۱	۱,۳۷	۰,۲۰	۱,۲۱	تایید
	تسهیلات پرداختی	PI	-۰,۴۲	-۴,۰۴	۰,۰۰	۱,۲۴	تایید
۴- شکاف زمانی داراییها و بدهیها ← ریسک نقدینگی	شکاف زمانی دارایی‌ها و بدهی‌ها	ALG	-۲,۰۲	-۴,۷۰	۰,۰۰	۱,۲۱	تایید
۵- هزینه تامین مالی ← ریسک نقدینگی	هزینه تامین مالی	FIN	-۰,۲۵	-۱,۳۳	۰,۲۱	۱,۲۷	تایید
۶- بین ارزش بازار سهام ← ریسک نقدینگی	ارزش بازار سهام	MV	۰,۳۰	۱۱,۱۴	۰,۰۰	۱,۱۹	تایید

بانک ها

به منظور آزمون فرضیه اول معناداری اثر هریک از شاخص های سپرده پذیری (شامل: سپرده های دیداری، سپرده های بلندمدت و سایر سپرده‌ها) بر روی ریسک نقدینگی بانک ها، باتوجه به سطح معناداری اثر سپرده‌های دیداری (p-value = ۰/۰۴۶۲)، سپرده‌های بلندمدت (p-value = ۰/۰۲۳۲) و همچنین سایر سپرده‌ها (p-value = ۰/۰۴۹۶) بدست آمده می‌توان نتیجه گرفت که سپرده‌پذیری بانک‌ها تاثیر معنادار و در جهت مثبت بر روی ریسک نقدینگی آنها داشته است. به منظور آزمون فرضیه دوم معناداری اثر سرمایه گذاری های بلندمدت بر روی ریسک نقدینگی بانک ها، باتوجه به سطح معناداری اثر این متغیر (p-value = ۰/۰۳۹۲) بدست آمده می توان نتیجه گرفت که سرمایه گذاری تاثیر معنادار و در جهت مثبت بر روی ریسک نقدینگی بانک ها داشته است. بنابراین فرضیه اول و دوم تحقیق در سطح خطای ۰/۰۵ مورد تایید قرار گرفته است.

به منظور آزمون فرضیه سوم معناداری اثر کیفیت دارایی بر روی ریسک نقدینگی بانک‌ها مورد بررسی قرار گرفته است. برای سنجش کیفیت دارایی بانک ها دو شاخص رشد حجم سرمایه گذاری و همچنین تسهیلات پرداختی بانک ها مورد مطالعه قرار گرفته است. باتوجه به سطح معناداری اثر این متغیرها مشاهده می شود که رشد حجم سرمایه گذاری(p-value = ۰/۲۰۱۹) بدست آمده تاثیر معناداری بر روی ریسک نقدینگی بانک ها نداشته است در حالی که نسبت تسهیلات پرداختی(p-value = ۰/۰۰۲۴) بدست آمده به عنوان یکی از شاخص های کیفیت دارایی های بانک دارای تاثیر معناداری و در جهت منفی بر روی ریسک نقدینگی بانک ها بوده است. بنابراین فرضیه سوم تحقیق در سطح خطای ۰/۰۵ مورد تایید قرار گرفته است.

به منظور آزمون فرضیه چهارم معناداری اثر شکاف زمانی دارایی ها و بدهی ها بر روی ریسک نقدینگی بانک‌ها، باتوجه به سطح معناداری اثر این متغیر (p-value = ۰/۰۰۰۵) می‌توان نتیجه گرفت که شکاف زمانی دارایی‌ها و بدهی‌ها تاثیر معنادار و در جهت منفی بر روی ریسک نقدینگی بانک‌ها داشته است. به منظور آزمون فرضیه پنجم معناداری اثر هزینه تامین مالی بر روی ریسک نقدینگی بانک ها، باتوجه به سطح معناداری اثر این متغیر (p-value = ۰/۲۱۲۵) بدست آمده می توان نتیجه گرفت که هزینه تامین مالی تاثیر معناداری بر روی ریسک نقدینگی بانک ها نداشته است. به منظور آزمون فرضیه ششم معناداری اثر ارزش بازار سهام بر روی ریسک نقدینگی بانک ها، باتوجه به سطح معناداری اثر این متغیر (p-value = ۰/۰۰۰۱) بدست آمده می توان نتیجه گرفت که ارزش بازار سهام تاثیر معنادار و در جهت مثبت بر روی ریسک نقدینگی بانک ها داشته است. بنابراین فرضیه چهارم، پنجم و ششم تحقیق در سطح خطای ۰/۰۵ مورد تایید قرار گرفته است.

نیکویی برازش و مفروضات اولیه مدل:

به منظور تعیین تناسب برازش مدل و برقراری مفروضات اولیه رگرسیونی، آزمون های نیکویی برازش مدل نیز انجام شده اند که نتایج آن به شرح جدول (۴-۵) بوده است.

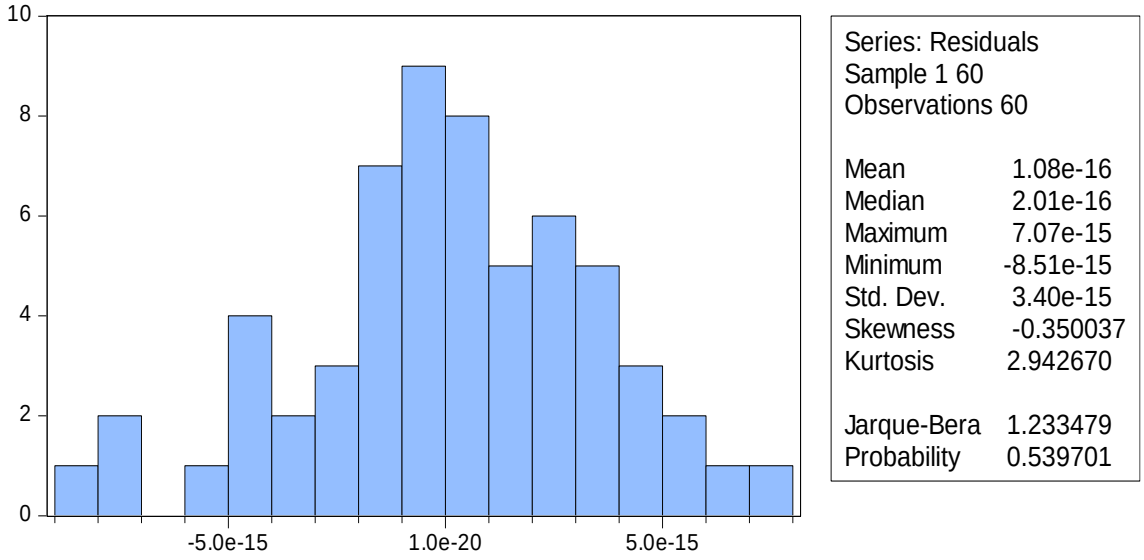
جدول (۴-۱۲): نیکویی برازش مدل

آزمون	آماره آزمون	سطح معناداری	نتیجه آزمون
آزمون تحلیل واریانس	۳۱,۲۹	۰,۰۰	مدل مناسب است
آزمون بروش پاگان	۰,۷۵	۰,۶۶	واریانس اجزای خطا همسان است
آزمون جارک-برا	۱,۲۳	۰,۵۴	اجزای خطا نرمال اند
ضریب تعیین تعدیل شده	۰,۹۳	-	-
آماره دوربین واتسون	۲,۰۰	-	اجزای خطا مستقل اند.

در بررسی معنی‌دار بودن کل مدل با توجه به این که مقدار احتمال معناداری آزمون تحلیل واریانس (F فیشر) از ۰/۰۵ کوچک‌تر می‌باشد با اطمینان ۹۵٪ معنی‌دار بودن کل مدل تایید می‌شود. ضریب تعیین مدل نیز گویای آن است که ۹۳/۴۸ درصد از تغییرات موجود در ریسک نقدینگی بانک ها توسط متغیرهای وارد شده در مدل تبیین می‌گردد. نتایج برآورد آماره دوربین واتسون در جهت تایید استقلال اجزای خطا نشان از برآورد این آماره با مقدار ۲/۰۰۱ دارد. از آنجا که این مقدار نزدیک به مقدار تجربی ۲ قرار دارد می توان فرض استقلال اجزای خطا را پذیرفت. نتایج آزمون جارک-برا در جهت تایید نرمال بودن توزیع تجربی اجزای خطا نیز با سطح معناداری برابر با ۰/۵۳۹۷ نشان از نرمال بودن اجزای خطای مدل داشته است. آزمون بروش پاگان نیز به منظور تایید همسانی واریانس اجزای خطای مدل انجام شده است. سطح معناداری این آزمون برابر با ۰/۶۶۴۷ بدست آمده که موید همسانی واریانس اجزای خطای مدل است. مقادیر شاخص VIF که در جهت سنجش عدم همخطی میان متغیرهای مستقل تحقیق محاسبه می شود، کوچکتر از مقدار بحرانی ۱۰ بدست آمده اند که نشان از عدم

وجود همخطی شدید میان متغیرهای مستقل تحقیق دارد و از این رو می توان پذیرفت که دقت ضرایب تاثیر متغیرهای مستقل در مدل تحقیق، تحت تاثیر روابط درونی متغیرهای مستقل قرار نگرفته است.

از این رو می توان پذیرفت که مفروضات اولیه رگرسیون برقرار بوده و نتایج مدل در تعیین اثرات قابل استناد است. نمودار (۴-۱) توزیع تجربی اجزای خطای مدل و نحوه پراکنش آنها را نشان می دهد.

نمودار (۴-۱): توزیع تجربی اجزای خطای مدل

بحث و نتیجه گیری

در پژوهش حاضر تلاش بر آن بود که عوامل تاثیر گذار بر ریسک نقدینگی بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران مورد ارزیابی قرار گیرد.

به منظور آزمون این فرضیه اول معناداری اثر هریک از شاخص های سپرده پذیری (شامل: سپرده های دیداری، سپرده های بلندمدت و سایر سپرده ها) بر روی ریسک نقدینگی بانک ها مورد بررسی قرار گرفت. باتوجه به سطح معناداری اثر سپرده های دیداری، سپرده های بلندمدت و همچنین سایر سپرده ها در مدل تحقیق که کوچکتر از خطای ۰/۰۵ بدست آمد می توان نتیجه گرفت که سپرده پذیری بانک ها تاثیر معناداری بر روی ریسک نقدینگی آنها داشته است. همچنین با استناد به ضریب تاثیر این متغیرها که در جهت مثبت بدست آمد می توان انتظار داشت که با افزایش سپرده پذیری، میزان ریسک نقدینگی بانک افزایش یابد. از این رو رابطه مستقیم و معناداری بین سپرده پذیری و ریسک نقدینگی بانک وجود دارد. بنابراین فرضیه اول تحقیق در سطح خطای ۰/۰۵ مورد تایید قرار گرفت. یافته های این فرضیه نشان می دهد که افزایش حجم سپرده ها با ریسک نقدینگی بانک ها در ارتباط مستقیم بوده و لذا می توان انتظار داشت که ریسک نقدینگی بانک ها با افزایش حجم سپرده ها کاهش یابد. از آنجا که سپرده های بانکی به عنوان اصلی ترین منابع تامین مالی و نقدینگی در بانک بشمار می آیند، نتایج این فرضیه دور از انتظار نبوده است. یافته های این فرضیه با نتایج حاصل از تحقیقات المزاری(۲۰۱۴)، المومانی (۲۰۱۳)، راچ و همکاران (۲۰۱۳)، آثاناسگلو و همکاران (۲۰۰۸)، آقابابائی(۱۳۹۰) و صبوری(۱۳۸۲) همسو بوده است.

به منظور آزمون این فرضیه دوم معناداری اثر سرمایه گذاری های بلندمدت بر روی ریسک نقدینگی بانک ها مورد بررسی قرار گرفت. باتوجه به سطح معناداری اثر این متغیر در مدل تحقیق که کوچکتر از خطای ۰/۰۵ بدست آمد می توان نتیجه گرفت که سرمایه گذاری تاثیر معناداری بر روی ریسک نقدینگی بانک ها داشته است. همچنین با استناد به ضریب تاثیر این متغیر که در جهت مثبت بدست آمد می توان انتظار داشت که با افزایش سرمایه گذاری، میزان ریسک نقدینگی بانک افزایش یابد. از این رو رابطه مستقیم و معناداری بین سرمایه گذاری و ریسک نقدینگی بانک وجود دارد. بنابراین فرضیه دوم تحقیق در سطح خطای ۰/۰۵ مورد تایید قرار گرفت. یافته های این فرضیه نشان می دهد که سرمایه گذاری های بلندمدت بانک ها منجر به افزایش ریسک نقدینگی در بانک می گردد. اگرچه می توان انتظار داشت که سرمایه گذاری بلندمدت، نشان دهنده سودآوری آتی برای بنگاه تجاری و بانک ها است و از طرفی انتشار اخبار سودآوری می تواند به عنوان یکی از عوامل جذب سرمایه در بنگاه های تجاری گردد. از طرفی با توجه به اینکه سودآوری در بانک ها یکی از عوامل تعیین کننده رقابت پذیری آنها در بازار است، می توان انتظار داشت که حجم نقدینگی در بانک ها با جذب سپرده و سرمایه گذاری در دارایی های ریسکی بانک افزایش یابد. از این رو یافته های این فرضیه نیز دور از انتظار نبوده است. یافته های این فرضیه با نتایج حاصل از تحقیقات المزاری(۲۰۱۴)، المومانی

(۲۰۱۳)، راچ و همکاران (۲۰۱۳)، آثاناسگلو و همکاران (۲۰۰۸)، آقابابائی(۱۳۹۰) و صبوری(۱۳۸۲) همسو بوده است.

به منظور آزمون این فرضیه سوم معناداری اثر کیفیت دارایی بر روی ریسک نقدینگی بانک ها مورد بررسی قرار گرفت. برای سنجش کیفیت دارایی بانک ها دو شاخص رشد حجم سرمایه گذاری و همچنین تسهیلات پرداختی بانک ها مورد مطالعه قرار گرفت. باتوجه به سطح معناداری اثر این متغیرها مشاهده شد که رشد حجم سرمایه گذاری تاثیر معناداری بر روی ریسک نقدینگی بانک ها نداشته است در حالی که نسبت تسهیلات پرداختی به عنوان یکی از شاخص های کیفیت دارایی های بانک دارای تاثیر معناداری بر روی ریسک نقدینگی بانک ها بوده است. با استناد به ضریب تاثیر تسهیلات پرداختی که در جهت منفی بدست آمده می توان انتظار داشت که با افزایش نسبت تسهیلات پرداختی، میزان ریسک نقدینگی بانک کاهش یابد. از این رو رابطه معکوس و معناداری بین کیفیت دارایی و ریسک نقدینگی بانک وجود دارد. بنابراین فرضیه سوم تحقیق در سطح خطای ۰/۰۵ مورد تایید قرار گرفت. اگرچه انتظار محقق بر این بوده که افزایش حجم سرمایه گذاری بانک ها منجر به ایجاد انگیزش در فضای رقابتی بانک ها گردیده و جذب سپرده و سرمایه از طریق بازار سهام را برای بانک فراهم آورد اما نتایج حاکی از آن است که افزایش حجم سرمایه گذاری بانکها نقش معناداری در ریسک نقدینگی آنها نداشته است. اما همانطور که نتایج نشان می دهد نسبت تسهیلات پرداختی عاملی معنادار در تعیین ریسک نقدینگی بوده است. با توجه به اینکه پرداخت تسهیلات یکی از جنبه های درآمدزایی و سودآوری بانک ها بشمار می رود می توان انتظار داشت که سودآوری ناشی از تسهیلات پرداختی در حوزه های سرمایه گذاری بکار گرفته شده و برای سرمایه گذاران ایجاد جذابیت نماید و از این طریق منجر به افزایش ریسک نقدینگی در بانک گردد. لذا می توان نتیجه گرفت که با افزایش کیفیت دارایی بانک ها با ریسک نقدینگی آنها ارتباط معناداری وجود داشته است. اگرچه نحوه سنجش کیفیت دارایی بر حسب ریسک اعتباری بانک ها و دارایی های ریسکی آن می تواند نتایج معکوسی در بر داشته باشد چرا که انتظار می رود با افزایش کیفیت دارایی و به تبع، کاهش نسبت دارایی های ریسکی بر میزان ریسک نقدینگی بانک ها افزوده گردد. یافته های این فرضیه با نتایج حاصل از تحقیقات المزاری(۲۰۱۴)، المومانی (۲۰۱۳)، راچ و همکاران (۲۰۱۳)، آثاناسگلو و همکاران (۲۰۰۸)، آقابابائی(۱۳۹۰) و صبوری(۱۳۸۲) همسو بوده است.

به منظور آزمون این فرضیه چهارم معناداری اثر شکاف زمانی دارایی ها و بدهی ها بر روی ریسک نقدینگی بانک ها مورد بررسی قرار گرفت. باتوجه به سطح معناداری اثر این متغیر در مدل تحقیق که کوچکتر از خطای ۰/۰۵ بدست آمده می توان نتیجه گرفت که شکاف زمانی دارایی ها و بدهی ها تاثیر معناداری بر روی ریسک نقدینگی بانک ها داشته است. همچنین با استناد به ضریب تاثیر این متغیر که در جهت منفی بدست آمد، می توان انتظار داشت که با افزایش شکاف زمانی دارایی ها و بدهی ها، میزان ریسک نقدینگی بانک کاهش یابد. از این رو رابطه معکوس و معناداری بین شکاف زمانی دارایی ها و بدهی ها و ریسک نقدینگی بانک وجود دارد. بنابراین فرضیه چهارم تحقیق در سطح خطای ۰/۰۵ مورد تایید قرار گرفت. در راستای تبیین یافته های این فرضیه می توان به سرعت رشد قاضا برای وام های بانکی، سپرده های اصلی و سپرده های غیرحساس به نوسانات نرخ بهره در طی دهه ۱۹۶۰ اشاره نمود. مسأله اساسی در چنین شرایطی، افزایش قدرت وام دهی بانک ها بود و به این ترتیب نظریه مدیریت دارایی - بدهی شکل گرفت. در این رویکرد، برخی از نیازهای نقدینگی مورد انتظار به صورت دارایی های با قابلیت نقدینگی بالا به صورت نگهداری اوراق بهادار و سپرده های نزد سایر بانک ها نگهداری می شود و سایر نیازهای نقدینگی مورد انتظار از طریق نظمی از پیش تعیین شده در سقف اعتبارات از بانک های طرف معامله و سایر تأمین کنندگان وجوه، تأمین می شود. بانک ها امروزه برای تأمین نیاز های نقدینگی خود به هر دو طرف ترازنامه (منابع و مصارف)، به طور همزمان توجه می کند و تطبیق نیازهای نقدینگی (مصارف) با منابع، توسط کمیته مدیریت دارایی و بدهی انجام می شود. لذا نقش شکاف زمانی دارایی ها و بدهی ها در توانگری بانک در ایجاد ریسک نقدینگی لازم برای پرداخت دیون غیر قابل انکار است. از این رو انتظار می رود که افزایش شکاف ریسک نقدینگی و به عبارتی افزایش شکاف دارایی ها و بدهی ها منجر به کاهش ریسک نقدینگی در بانک گردد. لذا یافته های این فرضیه نیز دور از انتظار نبوده است. یافته های این فرضیه با نتایج حاصل از تحقیقات المزاری(۲۰۱۴)، المومانی (۲۰۱۳)، راچ و همکاران (۲۰۱۳)، آثاناسگلو و همکاران (۲۰۰۸)، آقابابائی(۱۳۹۰) و صبوری(۱۳۸۲) همسو بوده است.

به منظور آزمون این فرضیه پنجم معناداری اثر هزینه تامین مالی بر روی ریسک نقدینگی بانک ها مورد بررسی قرار گرفت. باتوجه به سطح معناداری اثر این متغیر در مدل تحقیق که بزرگتر از خطای ۰/۰۵ بدست آمد می توان نتیجه گرفت که هزینه تامین مالی تاثیر معناداری بر روی ریسک نقدینگی بانک ها نداشته است. بنابراین فرضیه پنجم تحقیق در سطح خطای ۰/۰۵ رد گردید. اگرچه انتظار بر این است که افزایش هزینه های تامین مالی با کاهش ریسک نقدینگی در بانک مواجه باشد چرا که می توان ریسک نقدینگی و هزینه های تامین مالی را دو عامل دارای رابطه دوسویه در نظر گرفت. بانک هایی که برای تامین مالی از ریسک نقدینگی کافی برخوردار نیستند، ناچار به ایجاد بدهی و افزایش هزینه های تامین مالی خواهند بود لذا انتظار می رود که کاهش ریسک نقدینگی با افزایش هزینه تامین مالی در ارتباط باشد. از طرفی افزایش هزینه های تامین مالی انگیزه مدیران برای افزایش سود در راستای جبران هزینه های تامین مالی را افزایش می دهد لذا انگیزه های سرمایه گذاری در مدیران افزایش یافته و با بکارگیری نقدینگی موجود، اقدام به تامین هزینه های تامین مالی خواهند نمود. در حالی که یافته های این فرضیه نقیض این انتظار را تایید می نماید. لذا یافته های این فرضیه دور از انتظار محقق بوده است. یافته های این

فرضیه با نتایج حاصل از تحقیقات المزاری(۲۰۱۴)، المومانی (۲۰۱۳)، راچ و همکاران (۲۰۱۳)، آثاناسگلو و همکاران (۲۰۰۸)، آقابابائی(۱۳۹۰) و صبوری(۱۳۸۲) همسو بوده است.

به منظور آزمون این فرضیه ششم معناداری اثر ارزش بازار سهام بر روی ریسک نقدینگی بانک ها مورد بررسی قرار گرفت. باتوجه به سطح معناداری اثر این متغیر در مدل تحقیق که کوچکتر از خطای ۰/۰۵ بدست آمد می توان نتیجه گرفت که ارزش بازار سهام تاثیر معناداری بر روی ریسک نقدینگی بانک ها داشته است. با استناد به ضریب تاثیر این متغیر که در جهت مثبت بدست آمد می توان انتظار داشت که با افزایش ارزش بازار سهام، میزان ریسک نقدینگی بانک افزایش یابد. از این رو رابطه مستقیم و معناداری بین ارزش بازار سهام و ریسک نقدینگی بانک وجود دارد. بنابراین فرضیه ششم تحقیق در سطح خطای ۰/۰۵ مورد تایید قرار گرفت. مطابق با یافته های این فرضیه می توان انتظار داشت که با افزایش ارزش بازار سهام بانک، بر میزان ریسک نقدینگی بانک ها افزوده شده و از ریسک نقدینگی آن کاسته گردد. نتایج این فریه موید آن است که عملکرد بانک در تامین منابع نقدی و افزایش ریسک نقدینگی در ارتباط مستقیم با عملکرد بازار آن است. لذا می توان نتیجه گرفت که جذب منابع مالی و افزایش ریسک نقدینگی در بانک ها را می توان از طریق افزایش سهم بازار بانک و ارزش سهام آن در بازار بهبود بخشید و این یافته ها نشان از حساسیت عملکرد بانک های بورسی نسبت به وضعیت بازار دارد. یافته های این فرضیه با نتایج حاصل از تحقیقات المزاری(۲۰۱۴)، المومانی (۲۰۱۳)، راچ و همکاران (۲۰۱۳)، آثاناسگلو و همکاران (۲۰۰۸)، آقابابائی(۱۳۹۰) و صبوری(۱۳۸۲) همسو بوده است.

پس از انجام مراحل یک تحقیق علمی، اگر تحقیق در یک روند سیستماتیک و پژوهشگرانه صورت گرفته باشد محقق می تواند نظراتی را هم در مورد یافته ها و نتایج تحقیق و هم راهکار ها و پیشنهادهایی را به منظور بهبود و بسط پژوهش های آتی بیان کند. بدین سبب در ادامه پیشنهادهایی مطابق با نتایج تحقیق ارائه می شود.

- باتوجه به نقش معنادار سپرده پذیری بانک در افزایش ریسک نقدینگی آنها پیشنهاد می شود:

۱- سیاست های تعدیلی در راستای انگیزش سپرده گذاران و جذب منابع نقدی اندیشیده و بکار گرفته شود.

۲- مدیریت ریسک در ترازنامه صورت گیرد. مهمترین اقدام در مدیریت دارایی و بدهی، تخصیص بدهی های بانک به دارایی های درآمدزا به نحوی که ریسک عدم بازپرداخت به حداقل رسیده و حفظ دارایی های نقدی کافی، به نحوی که ریسک بیرون کشیدن سپرده ها به حداقل برسد.

- باتوجه به نقش معنادار سرمایه گذاری های بانک در افزایش ریسک نقدینگی آنها پیشنهاد می شود:

۱- تصمیمات سرمایه گذاری در راستای افزایش ارزش سهام و افزایش سودآوری شکرت انجام پذیرفته و ارزش خالص فعلی پروژه های سرمایه گذاری پیش از اعمال هزینه برآورد گردد.

۲- بانک سعی نماید منابع خود را از قسمت های مطمئن تامین نماید تا در مواقع بحران با عجله در تصمیم گیری مواجه نشود. برای رسیدن به اهداف مدیریت نقدینگی نیاز است تا یک سیستم اطلاعاتی مناسب و سیستم کنترل داخلی کارآمد و موثر در جهت گزارش گیری وجود داشته باشد.

- باتوجه به نقش معنادار کیفیت دارایی های بانک در کاهش ریسک نقدینگی آنها پیشنهاد می شود:

۱- نسبت به تسهیل فرایند پرداخت تسهیلات، ضمن توجه به اصول کاهش ریسک اعتباری اقدام گردد. همچنین تسهیل در پرداخت تسهیلات در کنار کنترل ریسک اعتباری می تواند بر میزان ریسک نقدینگی بانک ها بیافزاید.

۲- از سیستمهای غیردستی، حرفه ای و تکنیکهای مدل سازی تصمیمات بمنظور بررسی سریع و آسان اثر تصمیمات مختلف بر عملکرد بخشهای مختلف بانک استفاده گردد.

- باتوجه به نقش معنادار شکاف زمانی دارایی ها و بدهی ها در کاهش ریسک نقدینگی بانک پیشنهاد می شود:

۱- بانک به اندازه شکاف منفی نقدینگی حاصل از عملیات سپرده و تسهیلات، ذخیره نگهداری نماید که ذخیره مذکور می تواند شامل پول صندوق، حساب نزد سایر بانکها و اوراق مشارکت و یا حتی سرمایه گذاری های کوتاه مدت نظیر سهام شرکتها را شامل شود.

۲- بانک می تواند با مدیریت دارایی ها و بدهی های خود شکاف حاصله برای دوره بعد را کاهش دهد. بدین معناکه جانب احتیاط را در اعطای تسهیلات برای دوره آینده رعایت نماید و تسهیلات کمتری به منظور کاهش جریان خروجی وجوه به متقاضیان، اعطا نماید.

۳- بانک جریان ورودی نقدینگی را از طریق استقراض از بانک مرکزی و یا فروش گواهی سپرده نیازهای نقدینگی خود را افزایش دهد که در هر دو صورت شکاف منفی نقدینگی کم می گردد.

- باتوجه به نقش معنادار ارزش بازار بانک در افزایش ریسک نقدینگی آن پیشنهاد می شود:

۱- در راستای افزایش ارزش بازار سهام، نسبت به انتشار اخبار عملکرد و سودآوری بانک ها در بازار سرمایه دقت و شفافیت بیشتری بکار گرفته شود.

۲- شناسایی علل و آثار ریسکهای مختلف و تحلیل روابط موجود به منظور تعیین ترکیب بهینه فعالیتهای بانک با هدف کاهش ریسک

در سطح بازده مورد انتظار.
(توجه به این موضوع که هزینه تامین مالی بر ریسک نقدینگی اثر دارد؟؟؟)

اساس و پایه هر تحقیق اطلاعاتی است که فرضیه‌های تحقیق با استفاده از آن‌ها آزمون می‌شود. بدیهی است هر قدر اطلاعات دقیق‌تر و کامل‌تری در اختیار محقق قرار گیرد، نتایج حاصل از تحقیق نیز قابل اتکاتر است و تحقیق انجام شده اعتبار بیشتری خواهد داشت.

- ✓ یکی از محدودیت‌های تحقیق، عدم امکان بررسی همه جانبه مدل و تبیین اثر تمامی مشخصه های بانک ها و شاخص های کلان در تعیین ریسک نقدینگی آنها بوده است.
- ✓ مجزا نبودن بانک ها از موسسه های مالی از دیگر محدودیت های این پژوهش است.(با توجه به نکته بالا؟؟؟)

اطلاعات جمع‌آوری شده دراین تحقیق شامل بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۸۹ الی ۱۳۹۴ می‌باشد، از آن‌جایی که با افزایش اطلاعات و تعداد مشاهدات نتایج آزمون و به تبع آن نتیجه تحقیق از اعتبار بالاتری برخوردار می‌گردد، ممکن است با افزایش دوره زمانی نتایج متفاوتی حاصل گردد.

مراجع

Brailsford, T., Faff, R., and Oliver, B. 1997, Research Design Issues in the Estimation of Beta, McGraw-Hill series in advanced finance .

Elger, A., & Hill, S. A. (1982). Impact of ownership structure and corporate governance on capital structure of pakistani listed companies. International Journal of Business and Management, 4 (2): 50-57.

Alexander, G. J., & Chervany, N. L. (1980, March). On the Estimation and Stability of Beta. The Journal of Financial and Quantitative Analysis , 123-137.

Lauren DR, Jensen DJ, Smith WA, Dow BW, Sayer ST 1996. Mycotoxins in New Zealand maize: a study of some factors influencing contamination levels in grain. New Zealand Journal of Crop and Horticultural Science 24: 13-20.

Faff, R., Hillier, D., and Hillier, J., (2000) "Time Varying Beta Risk: An Analysis of Alternative Modelling Techniques" Journal of Business Finance and Accounting, Vol.27, pp.523-554.

Siegel, S. (2005). Drug tolerance, drug addiction, and drug anticipation. Current Directions in Psychological Science, 14, 296–300.

Dorofee, A. J. (1996). Continuous risk management guidebook. Pittsburg: Software Engineering Institute, Carnegie Mellon University.

Karimi Azari et al., Risk Assessment Model Selection in Construction Industry. Expert Syst. with Appl., 38, 9105-9111 (2011.(

Lancioni, R.A., M. F. Smith, and H. J. Schau. 2003. Strategic Internet application trends in supply chain management. Industrial Marketing Management 32 (3): 211–217.

Huang LP (2008) Effect of humic acids on electricity generation integrated with xylose degradation in microbial fuel cells. Biotechnol Bioeng 100(3):413–422

Stulz RM. 2003. Risk Management & Derivatives. Thomson South-Western, Mason, OH.

Greuning, H., Bratanovic, S.B., 2000, Analyzing Banking Risk, Washington, D.C., The World Bank.

Banks, Erik, (2005) , Liquidity Risk Managing Asset and Funding Risk, Palgrave Macmillan.

Falconer, Bob, 2001, "Structural Liquidity: The Worry Beneath The Surface", Balance Sheet, Volume 9, No.3, P 13-19.

Joel, Bessis, 1999, Risk Management in Banking, New York, John Wiley & Son.

Tripe, David, 1999, Liquidity Risk in Banks, New Zealand, Massey University.

Grosse, N. J. (2010). International dimensions of organizational behavior. (5th Ed.). Mason, Ohio: Thompson, Southwest

احمدی، علیرضا و نهایی، وحید. ۱۳۸۶ . "توصیفی جامع از روش‌های تحقیق (پارادایمها، استراتژیها، طرحها و رویکردهای کمی، کیفی و ترکیبی)، تهران، تولید دانش .

آذر، عادل و مؤمنی، منصور .۱۳۸۷. آمار و کاربرد آن در مدیریت، جلد دوم، تهران: انتشارات سمت، چاپ ششم. .

اسدی پور، نوشین، ۱۳۸۴ ، بررسی نقش و اهمیت نظارت مبتنی بر ریسک در نظارت بانکی و مقایسه آن با نظارت تطبیقی، پایان نامه مقطع کارشناسی ارشد، تهران، موسسه علوم بانکی

اهرنجانی، حسن ۱۳۷۱. پژوهش های کاربردی (۱). فصلنامه دانش مدیریت، دوره ۱۷،شماره ۲: ۵-۱۱.

ایران نژاد پاریزی، مهدی، ۱۳۷۸، روش های تحقیق در علوم اجتماعی، تهران، موسسه تحقیقات و آموزش مدیریت.

بازرگان، عباس، سرمد، زهره، و الهه حجازی، ۱۳۹۲، "روشهای تحقیق در علوم رفتاری"، تهران: انتشارات آگاه.

بهرامی، مهناز و عقیلی کرمانی، ۱۳۸۱ ، مجموعه مقالات سیزدهمین همایش بانکداری اسلامی، مدیریت ریسک در بانکداری اسلامی ، تهران، موسسه عالی بانکداری ایران.

جعفری صمیمی، احمد و امیر منصور طهرانچیان. ۱۳۸۳ . بررسی اثرات سیاستهای پولی و مالی بهینه بر شاخصهای عمده اقتصاد کلان در ایران: کاربردی از نظریه کنترل بهینه. مجله تحقیقات اقتصادی، ۲۴۲: ۶۵

حسینی ، حمیدرضا.۱۳۹۳. روش های پیشرفته پژوهش در علوم انسانی انتشارات جهاد دانشگاهی اصفهان.

حقیقی،مهرزاد. ۱۳۹۰. اثر بازده سود سهام بر ریسک سهام عادی . نشریه: حسابداری مالی شماره: بهار ۱۳۹۰ , دوره ۳ , شماره ۹ ; صفحه ۱۵۵ تا صفحه ۱۷۷.

خادم، امیررضا. ۱۳۸۹. بررسی اثر افزایش اعتباردهی بانک ها بر روی سود سهام ممتاز شرکت های بورس اوراق بهادار تهران.پایان نامه کارشناسی ارشد.دانشگاه علامه طباطبایی

خاکی، غلامرضا. ۱۳۷۹ .روش تحقیق با رویکرد به پایان نامه نویسی، تهران: انتشارات بازتاب.

خلیلی شورینی، سیاوش ۱۳۸۸ . اصول و مبانی برنامه ریزی آموزشی. تهران: یادواره کتاب.

خموشی، غلامرضا.۱۳۹۱. بررسی رابطه ی میان کنترل ریسک های مالی و مدیریت ریسک اعتباری در موسسات مالی و اعتباری (مطالعه موردی: بانک ملت). نشریه: علوم اقتصادی.شماره: بهار ۱۳۹۱ , دوره ۶ , شماره ۱۸ ; صفحه ۱۱۳ تا صفحه ۱۳۷.

خندانی،مرتضی.۱۳۹۰. شناسایی معیارهای اعتبار دهی به متقاضیان حقوقی دریافت تسهیلات بانکی و دسته بندی آنها با استفاده از تکنیک تحلیل پوششی داده‌ها (مطالعه موردی: شعب منتخب بانک صادرات). پایان نامه کارشناسی ارشد.دانشگاه علامه طباطبایی

دلاور، علی . ۱۳۸۵ . روش های تحقیق در روان شناسی و علوم تربیت . ی تهران: مؤسسه نشر ویرایش. چاپ نوزدهم.

دمیرچی،نعیمه.۱۳۸۹. مدیریت ریسک اعتباری با به کارگیری مدل های سوآپ نکول اعتباری.پایان نامه کارشناسی ارشد.دانشگاه فردوسی مشهد.

دیوید، فرد آر. ۱۳۸۹. مدیریت استراتژیک (ترجمه علی پارسائیان و سید محمد اعرابی). تهران: دفتر پژوهش های فرهنگی، چاپ هفدهم.

راعی، رضا و سعیدی، علی ، ۱۳۸۳، "مبانی مهندسی مالی و مدیریت ریسک ، دانشگاه تهران، دانشکده مدیریت: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها (سمت).

رستمیان، فروغ و حاجی بابایی، فاطمه، ۱۳۸۸ ، "اندازه گیری ریسک نقدینگی بانک با استفاده از مدل ارزش در معرض خطر (مطالعه موردی : بانک سامان)، پژوهشنامه حسابداری مالی و حسابرسی، تهران، ص ۲۳

رفیع پور، فرامرز، ۱۳۷۸، تکنیک های خاص تحقیق در علوم اجتماعی، تهران، سهامی انتشار، چاپ چهارم.

رهبر شمس کار ،صدیقه و فریدونی ،مهرناز.۱۳۸۴ . رویه های موثر مدیریت نقدینگی بانک ها از انتشارات کمیته نظارت بر بانکداری بانک تسویه بین المللی فوریه ۲۰۰۰. مدیریت کل نظارت بر بانکها و موسسات اعتباری. انتشارات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

زادون، مرضیه. ۱۳۹۱. بررسی عوامل مؤثر در پیش بینی ریسک سود عملیاتی شرکت های صنعت درو سازی بورس اوراق بهادار تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد ، تهران : دانشگاه الزهرا.

زرین،سامان. ۱۳۹۰. بررسی عوامل موثر بر ریسک سیستماتیک اشخاص حقوقی موسسات مالی و اعتباری (مطالعه موردی شعب موسسه مالی و اعتباری قوامین، شهر تهران).پایان نامه کارشناسی ارشد.دانشگاه آزاد اسلامی.واحد تهران مرکزی.

سعادت جوی، مهران.۱۳۸۸. تاثیر متغیرهای کلان اقتصادی (نرخ ارز و تورم) بر روی ریسک سیستماتیک مشتریان حقوقی بانک ملی ایران. نشریه: پژوهش های مدیریت .شماره: پاییز ۱۳۸۹ , دوره ۲۱ , شماره ۸۶ ; صفحه ۱ تا صفحه ۱۰.

سکاران، اوما، ۱۳۸۴؛ روش های تحقیق در مدیریت، ترجمه محمد صائبی و محمود شیرازی، تهران، انتشارات مرکز آموزش مدیریت دولتی.

شایان آرانی، شاهین، ۱۳۸۰ ، "نوآوری در ابزارهای مالی در بانکداری اسلامی "، مجموعه مقالات یازدهمین همایش بانکداری اسلامی، تهران، ص ۲۲۵-۲۲۷

ظهوری، قاسم ۱۳۷۸؛ کاربرد روش های تحقیق علوم اجتماعی و مدیریت، تهران،. انتشارات میر

علیزاد اصل، فرهاد. ۱۳۸۷. بررسی ارتباط نظریه تحلیل بقا و مدیریت ریسک اعتباری دریافت کنندگان تسهیلات؛ مطالعه موردی بانک ملت.پایان نامه کارشناسی ارشد.دانشگاه شهید بهشتی.

فخارزاده، احسان.۱۳۸۵ بررسی ارتباط بین سود قابل پیش بینی سهام و ریسک شرکت در شرکت های بورس اوراق بهادار تهران.پایان نامه کارشناسی ارشد.دانشگاه آزاد اسلامی.واحد اسلامشهر.

فیض آباد، ناصر.۱۳۸۷. بررسی اثر ریسک اعتباری بر روی رضایت وام گیرندگان بانک ها دولتی کشور.پایان نامه کارشناسی ارشد.دانشگاه زنجان.

قراملکی، فرامرز احد.۱۳۹۱، روش شناسی مطالعات دینی. ویراست دوم. مشهد: دانشگاه علوم انسانی رضوی.

کنارکی ،سیونه.۱۳۸۳. ارائه مدلی برای اندازه گیری ریسک نقدینگی دربانک سامان.دومین همایش ملی ریسک و مدیریت،تهران.

کیوی وکامپنهود، ۱۳۹۲، روش تحقیق در علوم اجتماعی، ترجمه عبدالحسین نیک گهر،انتشارات توتیا.

محمدی، توفیق. ۱۳۹۰. ماهیت ارزشیابی و بررسی چالش های تبدیل ارزشیابی کمّی نگر به ارزش یابی کیفی نگر (پایان نامه کارشناسی ارشد). دانشگاه تهران.

مدرس، احمد، ذکاوت، سید مرتضی، ۱۳۸۲ ، "مدلهای ریسک اعتباری مشتریان بانک (مطالعه موردی)"، حسابرس، شماره ۱۹ ، تهران، ص ۵۴-۵۸

ممتاز،یاشار. ۱۳۸۶. رابطه تنوع پرتفوی تسهیلات اعطایی با اعتباردهی بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد.دانشگاه شهید بهشتی

. تهران: انتشارات کتاب نو. صفحات – ۲۰-۱۰۸.SPSSمومنی ، منصور. ۱۳۸۶. تحلیل های آماری با استفاده از

میرزایی، خلیل ۱۳۸۸. پژوهش، پژوهشگری و پژوهشنامه نویسی. تهران: انتشارات جامعه شناسان.

نبی, منوچهر؛ سارا وفایی و جابر افتخاری شاهی، ۱۳۸۸، مطالعه تطبیقی بانکداری اسلامی و متعارف در ایران و مالزی (با رویکرد سودآوری)، دومین کنفرانس بین المللی توسعه نظام تامین مالی در ایران، تهران، مرکز مطالعات تکنولوژی دانشگاه صنعتی شریف

نوری بروجردی ،پیمان ؛ جلیلی ،محمد ؛ مردانی ،فاطمه . ۱۳۸۹. بررسی تأثیر تمرکز و سایر عوامل در صنعت بانکداری بر سودآوری بانک‌های دولتی.پژوهش های پولی و بانکی